

Kazachstan – monitor ekonomického vývoja **03/09/2019**

1. Aktuálny makroekonomický vývoj / očakávané trendy

Vláda na svojom zasadnutí 27.08. schválila aktualizovanú **prognózu sociálno-ekonomického rozvoja Kazachstanu na roky 2020-2024**. Jej základom bol základný scenár vývoja hlavných ukazovateľov, ktorý uvažuje s priemernou cenou ropy 55 USD za barel. **Rast reálneho HDP v r. 2020 by mal dosiahnuť 4,1 %** s miernym nárastom na 4,7 % v cieľovom roku 2024, pri priemernom ročnom 4,4 %-nom raste HDP v priebehu nasledujúcich 5 rokov. Stabilnú a progresívnu dynamiku rastu hospodárstva by mal zabezpečiť vyšší rast tvorby hrubého kapitálu pri súčasnom miernom raste domácej spotreby a vývozu. Investície by sa mali stať dôležitým faktorom podpory hospodárskeho rastu.

Nominálny HDP v r. 2020 by mal dosiahnuť 75 bil. KZT (176 mld. EUR) a zvýšiť sa na 106 bil. KZT (249 mld. EUR) v r. 2024. HDP na 1 obyvateľa by mal vzrásť z 10,5 tis. USD v r. 2020 na 14,3 tis. USD v r. 2024. Tempo rastu zahraničného obchodu by v priebehu nasledujúcich 5 rokov nemalo prevýšiť úroveň 3 % - v prípade vývozu by to malo byť v priemere 2,9 % ročne na hodnotu 63 mld. USD v r. 2024. **Dovoz bude rásť ročne priemerne o 2,5 %** z 33,7 mld. USD v r. 2019 na hodnotu 37 mld. USD v r. 2024.

Súčasťou prognózy je aj trojročný plán hospodárenia s verejnými financiami, **rozpočtové príjmy bez započítania transferov v r. 2020 sú naplánované na 8 bil. KZT/18,8 mld. EUR** (s povinnými transfermi z Národného fondu to bude 11,2 bil. KZT/26,3 mld. EUR) s miernym rastom na 8,6 bil. KZT a 9,4 bil. KZT v rokoch 2021-2022. Výdavky štátneho rozpočtu v r. 2020-2022 by mali byť 12,7-13,2-13,6 bil. KZT (29,8-31-31,9 mld. EUR). V štruktúre výdavkov je na sociálny sektor vydelených 44,7 % všetkých finančných prostriedkov (5,7 bil. KZT/13,4 mld. EUR). **Deficit verejných financií v r. 2020 by mal predstavovať 2,2 %** a postupne sa znížiť na 1,5 % a 1,0 % v rokoch 2021 a 2022.

Cieľom centrálnej banky v nasledujúcom období bude **zachovať mieru inflácie v rozmedzí 4-6 % v rokoch 2019-2021** s nasledujúcim miernym poklesom na 3-5 % v r. 2022-2024. **Deficit bežného účtu platobnej bilancie by v r. 2019 mal dosiahnuť 2,7 % HDP** po nulovom salde v predchádzajúcom roku. V nasledujúcom období za očakáva jeho ďalší rast na 4,1 % HDP v r. 2020, po ktorom bude nasledovať znovu pokles na 2,3 % HDP v rokoch 2023-2024.

2. Podnikateľské prostredie / rozvoj podnikania/ aktivity firiem

Kritické slova nového prezidenta na adresu priemyselného rozvoja

Zaujímavý pohľad na proces industrializácie v Kazachstane predstavil nový prezident Ž. Tokajev 23.08. Ako uviedol, aj **napriek tomu, že za 9 rokov industrializácie** (pomaly končí druhá päťročnica priemyselno-inovačného rozvoja) **bolo otvorených 1 250 nových priemyselných závodov** s objemom investícií viac ako 8 bil. KZT (18,8 mld. EUR) a začatá bola produkcia 500 nových tovarových skupín, ktoré neboli dovtedy vyrábané v Kazachstane, **podiel priemyselnej výroby v štruktúre ekonomiky za ostatných 10 rokov „zamrzol“ na hodnote 11 %**. Rovnako podľa prezidenta vážne „pokuľháva“ rast produktivity práce, ktorý

za 3 predchádzajúce roky nedosiahol ani 3 %, pričom plán predstavoval 12 %. Nepáči sa mu ani systém verejného obstarávania, kde ročné objemy dosahujú 10 bil. KZT (23,5 mld. EUR). Kazachská produkcia sa na tom však podieľa „iba“ 34 %, čo nie je dostatočné.

Jednou z hlavných príčin slabej produktivity práce je **nízka exportná výkonnosť kazašskej ekonomiky**. Krajina exportuje **180 kategórií** priemyselných výrobkov, pričom iba v susedných krajinách je to viac (Ruská federácia – 358, Bielorusko – 690, Čína – 1 400, priemer OECD pritom predstavuje 1 950 kategórií priemyselných výrobkov). **Kazachstanu podľa vyjadrenia prezidenta Tokajeva chýba kvalitný marketing, doteraz nebol vykonaný celonárodný branding** a na jeho základe investičné, turistické a odvetvové značky.

Zlepšenie výhľadu ratingu Moody's

Medzinárodná ratingová agentúra Moody's Investors Service **potvrdila 23.08. dlhodobý úverový rating Kazachstanu v miestnej a zahraničnej mene na Baa3 a zmenila jeho výhľad zo stabilného na pozitívny**. Ratingy prioritných nezabezpečených záväzkov v zahraničnej mene a strednodobých dlhopisov boli taktiež potvrdené na Baa3 a (P)Baa3. Zmenu výhľadu na pozitívny agentúra odôvodnila tým, že **dochádza k zvyšovaniu odolnosti kazašskej ekonomiky voči stresovým situáciám**, čo je podporované dobrými vyhládkami energetického sektoru a rastúcimi príjmami. Perspektíva realizácie ďalších ekonomických reforiem spoločne s racionálnym a efektívnym spravovaním rozpočtových rezerv ukazujú, že ukazovatele úverovej bonity Kazachstanu sa môžu naďalej zlepšovať tak, aby korešpondovali s vyšším ratingom. Potvrdenie ratingu Kazachstanu na úrovni Baa3 odzrkadľuje **stabilnú rovnovahu vládnych aktív a pasív**, ktorá je podporovaná nízkym daňovým zaťažením a veľkými rozpočtovými rezervami, odolnými dlhodobému pôsobeniu zo strany ropných trhov.

Tieňová ekonomika má v obchode silnú pozíciu

Nové ministerstvo obchodu a integrácie zverejnilo 15.08. informáciu, podľa ktorej sa až **40 % obchodu nachádza v tieni**, t.j. nie sú z neho odvádzané žiadne dane. **Jedným z mechanizmov, ako tento stav riešiť, je modernizácia obchodnej (trhovej) infraštruktúry**, hlavne trhovísk. Postupne by sa všetky nestacionárne trhy mali pretransformovať na moderné obchodné formáty. Prebiehajú práce na výstavbe početných veľkoobchodných distribučných centier, čo umožní dostať produkciu od výrobcov k spotrebiteľom s minimálnym nárastom ceny a dvojnásobne znížiť straty spôsobené nesprávnym skladovaním a prepravou tovaru. Ministerstvo obchodu tiež schválilo **cestovnú mapu rozvoja elektronického obchodovania v Kazachstane na roky 2019-2025**, ktorá je zameraná tak na rozvoj vnútorného obchodu, ako aj na podporu exportu tovarov prostredníctvom elektronického obchodovania. **Realizácia cestovnej mapy by mala umožniť zvýšiť podiel elektronického obchodovania v maloobchode na 5 % v r. 2025**.

Nové pravidlá podpory investorov

Vláda na svojom zasadnutí 13.08. schválila nové pravidlá činnosti ústredných a miestnych štátnych orgánov vo vzťahu k investorom, ktoré **budú fungovať na princípe jedného okna**, ako aj pravidlá ich súčinnosti v získavaní investícií. Mechanizmus práce s investormi je rozdelený na 3 úrovne: **front-office vonkajšej, centrálnej a regionálnej úrovne**. Hlavným operátorom pre investorov bude aj naďalej národná spoločnosť **KAZAKH INVEST**(<https://invest.gov.kz/>), ktorá oficiálne rokuje s investormi v mene vlády, poskytuje konzultácie, robí prezentácie investičných možností, poskytuje súčinnosť pri riešení otázok vznikajúcich počas investičnej činnosti, sprostredkúva investorom ďalšie služby poskytované

štátom alebo inými inštitúciami na princípe jedného okna. Tento princíp by mal zabezpečiť podporu investorom vo všetkých etapách realizácie investičného projektu, umožniť operatívne riešenie možných problémov a otázok vďaka existencii jedného kontaktného miesta medzi štátom a investorom. Vonkajšou úrovňou poskytovania služieb investorom budú tak ako doposiaľ zahraničné zastúpenia Kazachstanu, **na regionálnej úrovni budú investorom k dispozícii špecializované miesta, tzv. „front-office“**, ktoré budú pracovať na princípe jednotného kontaktného miesta. Agentúra KAZAKH INVEST je podriadenou inštitúciou Ministerstva zahraničných vecí Kazachstanu.

Aktualizácia národnej exportnej stratégie

Ministerstvo obchodu a integrácie informovalo 13.08., že pristúpilo k aktualizácii národnej exportnej stratégie, **ktorá bude zahŕňať nové výzvy zahraničného obchodu a odzrkadľovať potreby podnikateľskej sféry**. S cieľom maximálne podporiť export nesurovinovej produkcie, hľadať nové trhy pre odbyt produkcie spracovateľského priemyslu bude na základe existujúceho Centra rozvoja obchodnej politiky **vytvorené „jednotné okno“ pre exportérov**. **Inštitút sa bude volať „QazTrade“** a bude vystupovať ako spojovací článok medzi exportérmi a štátnymi orgánmi s cieľom realizovať jednotnú koordinovanú exportnú politiku, na ktorej budú aktívne participovať odvetvovo príslušné štátne orgány, miestne samosprávy, národná obchodná komora Atameken, agentúra Kazakh Export a lobisti podporujúci umiestňovanie kazašskej produkcie na zahraničných trhoch.

Rozvoj kapitálového trhu

Vedenie Medzinárodného finančného centra Astana (AIFC, <https://aifc.kz/>) na zasadnutí vlády 20.08. informovalo o aktuálnom stave činnosti novej burzy cenných papierov v Nur-Sultane (AIX, <https://www.aix.kz/>). **Burza spravuje 25 aktív 15 rôznych emitentov s celkovým objemom kapitalizácie trhu 1,9 mld. USD**. Zatiaľ prvým zahraničným emitentom je ruská banková spoločnosť Polymetal, ktorá v apríli 2019 ponúkla cez AIX svoje akcie investorom za 17,2 mil. USD. **Vedenie AIFC v súčasnosti spolupracuje s bankou EBRD na projekte rozvoja kapitálového trhu v Kazachstane** a na zvýšení jeho statusu v globálnom indexe merania výkonnosti kapitálových trhov MSCI zo súčasnej úrovne „MSCI Frontier Markets Index“ **na úroveň „MSCI Emerging markets Index“**. Prostredníctvom burzy AIX budú v dohľadnej budúcnosti realizované privatizačné projekty (IPO akcií) národných spoločností patriacich pod štátneho správu fondu Samruk-Kazyna (<https://www.sk.kz/>). Patrí sem telekomunikačný operátor Kazakhtelekom, letecký prepravca Air Astana, energetická spoločnosť KazMunajGaz. Zoznam spoločností kótovaných na burze cenných papierov v Nur-Sultane: <https://www.aix.kz/listings/listed-companies/>

Riaditeľ AIFC K. Kelimbetov zároveň informoval 20.08., že **v centre je v súčasnosti zaregistrovaných 235 spoločností z 26 krajín sveta** (USA, Veľká Británia, Švajčiarsko, Čína, Česká republika, Ruská federácia, Hong Kong a ďalšie). Plánom je zvýšiť ich počet na 500 do konca r. 2020. Vláda okrem toho pripravuje **nový ústavný zákon o AIFC**, ktorý bude pozostávať z 2 blokov. Prvý bude upravovať pozíciu tzv. **investičného rezidenta** a program **„investičného daňového rezidentstva“**; druhý bude obsahovať upresňujúce normy spojené so samotnou činnosťou centra AIFC. Základnou koncepciou programu investičného daňového rezidentstva je **prilákanie investícií výmenou za získanie kazašského víza** na viac vstupov pre investora a členov jeho rodiny. Potenciálni investori by mali vkladať svoje prostriedky do finančných nástrojov a cenných papierov obchodovaných na burze AIX. Zdanené by mali byť iba príjmy na území Kazachstanu a budú oslobodené od platby DPH.

Zahraničné úvery majú rastúci trend

Za **2. štvrt'rok 2019** dokázal Kazachstan získať **24,9 % (257,7 mil. USD) všetkých úverov**, ktoré poskytli medzinárodné rozvojové banky štátom SNS (Ruská federácia na 2. mieste získala 24,5 %). Väčšina projektov smerovala do **finančného sektoru (33 %) a energetiky (20 %)**. Hlavným zdrojom financovania bola EBRD (184,2 mil. USD) a Eurázijská rozvojová banka/EARB (73,5 mil. USD).

Za celý **prvý polrok 2019** medzinárodné rozvojové banky prefinancovali v Kazachstane projekty za **874,5 mil. USD**, čo v porovnaní s hodnotou 603,5 mil. USD v rovnakom období predchádzajúceho roka predstavuje **zaujímavý nárast o 41,9 %**. **Najviac úverov poskytla EBRD (562,6 mil. USD)** a svoj príspevok do kazašskej ekonomiky zvýšila takmer 5-násobne oproti 120 mil. USD poskytnutých za 1-6/2018. EARB poskytla úvery vo výške 250,1 mil. USD a Ázijská rozvojová banka 51,8 mil. USD. Prítomnosť EBRD v krajinách Strednej Ázie sa sústreďuje hlavne na Kazachstan, kam v r. 2018 smerovalo 44,2 % jej investícií do tohto regiónu. **Od začiatku svojich aktivít v Kazachstane vložila EBRD do jeho ekonomiky už 9,4 mld. USD**. Súčasnú portfólio banky EBRD v Kazachstane zahŕňa projekty v hodnote 3 mld. USD, z čoho 80 % smeruje do sektoru energetiky, infraštruktúry a logistiky.

Rozvoj islamského bankovníctva

Podľa vyjadrenia expertov agentúry Moody's z 15.08. **zaznamená islamské bankovníctvo výrazný rast v priebehu nasledujúcich 5 rokov a Kazachstan bude v tejto oblasti lídrom** spomedzi krajín Spoločenstva nezávislých štátov (SNS). Jeho vláda plánuje zvýšiť podiel islamských bankových aktív zo súčasných 0,2 % na 3 % do r. 2025. Podobné trendy sa očakávajú aj v Kirgizsku (plán zvýšiť podiel z 1,4 % na 5 % v r. 2025), Tadžikistane a Uzbekistane, kde žije väčšinou moslimské obyvateľstvo a miestne vlády aktívne podporujú islamské financovanie. V Ruskej federácii túto formu bankovníctva zatiaľ začala podporovať vo svojich produktoch pre firemných klientov najsilnejšia domáca komerčná banka **Sberbank**. V Republike Tatarstan spustila pilotný program banka **AK BARS**.

Ruské vrtuľníky budú montované v Almaty

Ministri priemyslu Kazachstanu a Ruskej federácie R. Skliar a D. Manturov uzatvorili 27.08. **dohodu o začatí montáže vrtuľníkov „Mi“ v 405. Leteckom opravárenskom závode v Almaty**. S montážou sa začne v r. 2020 a stroje budú určené predovšetkým na civilné účely. Kazašská strana sa snaží zahrnúť do výrobného reťazca aj vlastné komponenty v súlade s presadzovanou politikou maximálnej lokalizácie priemyselnej výroby.

3. Energetika / nerastné suroviny / obnoviteľné zdroje energie

Výstavba plynovodu Sarjarka

Ministerstvo energetiky oznámilo 28.08., že **v decembri 2019 budú ukončené všetky stavebné práce spojené s prvou fázou výstavby plynovodu Sarjarka**, ktorej cieľom je doviest' zemný plyn do hlavného mesta Nur-Sultan. Zváracie a izolačné práce, ako aj prvé tlakové skúšky potrubia prebiehajú podľa plánu, projekt však nie je pripravený na uvedenie do prevádzky koncom tohto roka. Okrem samotného potrubia musia byť dokončené práce aj na ďalších objektoch patriacich k infraštruktúre plynovodu (5 plno automatizovaných distribučných staníc, riadiace centrum). Akimáty jednotlivých prípojných miest zároveň pripravujú (so značným oneskorením) miestne distribučné siete v mestách Žeznakan, Temirtau, Karaganda a Nur-Sultan. Ich pripojovanie na dodávky plynu zároveň bude postupovať v etapách, aby nedošlo k preťaženiu prepravnej siete. Najprv budú napojené

sociálne objekty, školy, nemocnice, škôlky. **Dve tepelné elektrárne (spolu 6 kotlov) v hlavnom meste Nur-Sultan**, ktoré sú hlavným zdrojom znečistenia širokého okolia, **budú na zemný plyn prevedené až v nasledujúcej vykurovacej sezóne**, t.j. v októbri 2020, nie ako sa pôvodne očakávalo už koncom tohto roka.

Ťažba uránu sa nebude zvyšovať

Vedenie národnej jadrovej spoločnosti Kazatomprom informovalo 20.08., že **do r. 2021 zníži ťažbu prírodného uránu o 20 % oproti pôvodnému (prorastovému) plánu**. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že trh s uránom sa stále zotavuje z obdobia nadbytočnej ponuky a ceny uránu ostávajú na nízkej úrovni. Ako najväčší svetový producent uránu si spoločnosť Kazatomprom uvedomuje potrebu prispôbiť celosvetovú produkciu aktuálnemu dopytu. V súlade s poklesom produkcie bude spoločnosť prehodnocovať aj svoje plány kapitálových výdavkov na r. 2020-2021. Objem ťažby uránu v r. 2021 by mal dosiahnuť 23 tis. ton, čo v podstate zodpovedá očakávanej ťažbe v r. 2019-2020 (pôvodne sa uvažovalo s rastom produkcie).

Kazachstan je od júna 2019 na 1 rok predsedníčkou krajinou Skupiny jadrových dodávateľov (NSG, Nuclear Suppliers Group, <https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/>), ktorá združuje 48 krajín sveta. Plenárne zasadnutie NSG sa uskutočnilo v Nur-Sultane 20.-21.06.2019, verejné vyhlásenie účastníkov stretnutia je dostupné na adrese: <http://nuclearsuppliersgroup.org/images//2019NSGPublicstatement.pdf>

Ťažba ropy stagnuje

Za obdobie **január – júl 2019** sa v Kazachstane vyťažilo **52,23 mil. ton ropy**, čo v porovnaní s plánom predstavuje nárast o 1,2 % a pokles o 1,3 % oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. Tento pokles produkcie však bol očakávaný vzhľadom na plánovanú dočasnú odstávku niektorých ťažobných polí kvôli opravám na nich. Z jednotlivých nálezísk bolo najviac ropy vyťaženej na Tengize (17,5 mil. ton), Kašagane (7,2 mil. ton) a Karačaganaku (6,9 mil. ton).

4. Medzinárodné hospodárske vzťahy / regionálna integrácia

Prvé Kaspické ekonomické fórum

Presne rok po podpise historickej Konvencie o právnom statuse Kaspického mora (<http://en.kremlin.ru/supplement/5328>), ktorý sa uskutočnil v kazašskom meste Aktau 12.08.2018, **sa 12.08. v turkménskom meste Turkmenbaši uskutočnilo 1. Kaspické ekonomické fórum** (<https://cefavaza2019.gov.tm/>), na ktorom sa zúčastnil kazašský premiér A. Mamin spoločne s partnermi z ostatných 4 prikaspických krajín (Azerbajdžan, Irán, Ruská federácia a Turkmenistan; z krajín Európskej únie bol pozvaný bulharský premiér B. Borisov). Vo svojom vystúpení na plenárnom zasadnutí fóra premiér Mamin vyzdvihol viacero bodov, nevyhnutných pre aktivizáciu vzájomne výhodnej spolupráce na Kaspiku v obchodno-investičnej, dopravnej, energetickej, turistickej a ekologickej oblasti. **Poukázal na potrebu zlepšenia funkčnej komplementarity prepravných systémov na Kaspiku a zvýšenia efektívnosti multimodálnych transportov**. V oblasti rozvoja cestovného ruchu na Kaspiku rozpracoval Kazachstan viacero projektov výstavby rekreačných zariadení na svojom území, dôraz pritom kladie na zachovanie ekosystémov.

Prezident Turkménska G. Berdymuchamedov navrhol vytvoriť nové medzinárodné inovačno-technologické centrum, **inovačné mesto „Kaspik“**, ktorého digitálne klastre by sa stali platformou pre technologickú a inovačnú spoluprácu expertov aplikovaného a základného

výskumu. Miesto, kde by sa dalo postaviť takého centrum, však turkménsky prezident nespresnil a pravdepodobne ostane táto myšlienka jednou z jeho nezrealizovaných vízií. Navrhol tiež vytvoriť **Kaspické regionálne logistické centrum**. Prvý viceprezident Iránu Eshaq Jahangiri Kouhshahi zase navrhol, aby sa **znižili obchodné clá medzi kaspickými krajinami**.

Ruský premiér D. Medvedev informoval, že všetky veľké projekty na Kaspiku musia prejsť ekologickou expertízou za účasti odborníkov zo všetkých kaspických krajín, čo sa po podpise Konvencie stálo reálnejšou možnosťou, nakoľko zúčastnenými stranami bol tiež v minulosti podpísaný protokol o posudzovaní vplyvov projektov na životné prostredie v cezhraničnom kontexte. **Rusko spoločne s Iránom ostávajú naďalej odporcami výstavby Transkaspického plynovodu**, ktorý by mal transportovať zemný plyn z Turkmenistanu po dne Kaspického mora do Azerbajdžanu a potom ďalej cez územie Turecka do Európy. Jeho realizácia však dlhodobo naráža na ekologicky motivované výhrady práve zo strany uvedených dvoch krajín. Ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že **Rusko je významným dodávateľom zemného plynu do Európy** (v r. 2018 to bolo rekordných 201,9 mld. m³ zemného plynu, pričom plán na r. 2019 uvažuje s podobným výsledkom) a **výstavba Transkaspického plynovodu by mohla túto ruskú hegemoniu ohroziť**, je jasné, že tu nejde iba o ekológiu, ale v hre sú podstatne širšie súvislosti, zahŕňajúce riziko straty trhovej pozície. (Okrem toho, v dodávkach skvapalneného zemného plynu do EÚ je Rusko na druhom mieste za Katarom.)

Konvencia o právnom statuse Kaspického mora podpísaná 12.08.2018 ustanovuje, že takéto **projekty by mali byť schvaľované iba medzi krajinami, cez teritoriálne vody ktorých bude plynovod prechádzať**. Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie však neskôr oznámilo, že výstavby plynovodu si vyžaduje súhlas všetkých krajín kaspickej päťky v súlade s protokolom k Teheránskej konvencii z roku 2003, týkajúcej sa hodnotenia vplyvov na životné prostredie v transhraničnom kontexte. V súčasnosti jedinou možnosťou dodávok turkménskych energonosičov do Európy ostávajú tranzitné plynovody cez územie Kazachstanu a Ruskej federácie.

Okrem rozvoja ťažby nerastných surovín na Kaspiku je perspektívne tiež ich spracovanie na mieste. Medzi **hlavné projekty v oblasti spracovania nerastných surovín a petrochémie možno zaradiť**:

- **výstavbu komplexu petrochemických závodov v Atyrau (Kazachstan)**: projekt pripravuje spoločnosť Kazakhstan Petrochemical Industries (KPI) a zariadenia budú vyrábať propylén, polypropylén, polybutadién a butadién. Ukončenie výstavby závodov je naplánované na rok 2021. Spoločnosť KPI zároveň pripravuje štúdiu realizovateľnosti výstavby závodu na polyvinylchlorid. Celkové náklady na uvedené projekty predstavujú 2,1 mld. USD.
- **Modernizáciu petrochemického závodu SOCAR v Baku (Azerbajdžan)**: v rámci druhej fázy modernizácie závodu sa plánuje vybudovanie krakovacej jednotky, o ktorom sa hovorí už od r. 2013. V súčasnosti sa projekt nachádza v štádiu vypracovania štúdie realizovateľnosti a ukončený by mal byť v r. 2030. Celkové investičné náklady by mali dosiahnuť 10 mld. USD.
- **Výstavbu chemického komplexu v Kijanly (Turkménsko)**: realizuje ho spoločnosť Turkmengaz a jeho súčasťou bude výroba polyvinylchloridu, polyetylénu, chlóru a kaustickej sódy. Všetky uvedené projekty sa však zatiaľ nachádzajú v štádiu preverenia

ich technicko-ekonomického posudzovania a ukončené by mali byť v r. 2025. Odhadované kapitálové výdavky predstavujú 428 mil. USD.

Dialóg „C5+1“ Stredná Ázia – USA

Stretnutie na vysokej úrovni, považované za **dôležitý nástroj rozvoja regionálnej spolupráce medzi USA a krajinami Strednej Ázie**, sa uskutočnilo v Nur-Sultane 21.08. Okrem ministrov zahraničných vecí piatich krajín Strednej Ázie (Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Turkmenistan a Uzbekistan) sa na ňom zúčastnil námestník ministra zahraničných vecí USA D. Hale. Na stretnutí boli prerokované možnosti ďalšieho rozširovania obchodnej spolupráce, prílevu investícií a realizácie medzinárodných ekonomických projektov v regióne. Zúčastnené strany vyjadrili veľký záujem o spoločný rozvoj infraštruktúry a dopravno-logistického potenciálu Strednej Ázie.

V sfére bezpečnosti bol riešený široký komplex výziev a hrozieb, riešenie ktorých si vyžaduje regionálny prístup. Ide hlavne o **otázky preukázania pomoci pri obnove Afganistanu**, výmenu skúseností pri repatriácii a rehabilitácii občanov, ktorí sa vracajú z vojnových zón v Sýrii a Iraku. D. Hale sa počas svojej návštevy stretol aj s kazašským premiérom A. Maminom a ministrom zahraničných vecí B. Atankulovom, **vyzdvihnuté boli investície amerických firiem v Kazachstane, ktoré za obdobie 2005-2018 dosiahli 40 mld. USD** a obojstranný záujem rozvíjať spoluprácu v oblasti energetiky, poľnohospodárstva, zdravotníctva, IT, logistiky, cestovného ruchu, leteckého a kozmického priemyslu.

5. Dôležité výstavy a veľtrhy v teritóriu (september – október 2019):

Translogistica

23. ročník veľtrhu zameraného na dopravu a logistiku

Termín konania: 18.09. – 20.09.2019

Miesto: Almaty

Web: <https://translogistica.kz/ru/>

Zoznam účastníkov (2019): <https://translogistica.kz/ru/2019ru>

Mining Metals Central Asia

25. ročník veľtrhu banského a ťažobného priemyslu

Termín konania: 18.09. – 20.09.2019

Miesto: Almaty

Web: www.miningworld.kz

Zoznam účastníkov (2019):

<https://www.miningworld.kz/ru/vystavka/spisok-uchastnikov/exh-list-2019>

KAZCOMAK

16. ročník veľtrhu cestného a priemyselného stavebníctva

Termín konania: 18.09. – 20.09.2019

Miesto: Almaty

Web: <https://www.kazcomak.kz/ru/>

Zoznam účastníkov (2019): <https://www.kazcomak.kz/ru/spisok-uchastnikov/2019>

Metaltech Central Asia

4. ročník veľtrhu spracovania kovov

Termín konania: 18.09. – 20.09.2019

Miesto: Almaty

Web: <https://www.metaltech.kz/ru/>

Zoznam účastníkov (2017): <https://www.metaltech.kz/ru/spisok-uchastnikov/2017>

Promstroj Astana

2. ročník stavebného veľtrhu

Termín konania: 02.10. – 04.10.2019

Miesto: Nur-Sultan, výstavný areál KORME

Web: <http://www.buildexpo.kz/>

Zoznam účastníkov (2018): http://www.buildexpo.kz/list_exhibitors_easy.html

Veľtrhy Powerexpo Kazakhstan, Lighting Kazakhstan, ReEnergy Kazakhstan

17. ročník 3 veľtrhov: energetického, osvetľovacej techniky, obnoviteľných zdrojov energie

Termín konania: 23.10. – 25.10.2019

Miesto: Almaty, КЦДЦ „Atakent“, Timiriazeva 42

Web: www.powerexpo.kz

Zoznam účastníkov:

https://www.powerexpo.kz/images/download/2019/PAlmaty19_exhibitors_rus.pdf

KazAgro, KazFarm

10. ročník agrotechnického a potravinárskeho veľtrhu

Termín konania: 23.10. – 25.10.2019

Miesto: Nur-Sultan, výstavný areál KORME

Web: <http://www.korme-expo.kz/ru/expos/%202019/?id=468#sthash.omYbQAUC.dpbs>

Astana Zdorovie

16. ročník zdravotníckeho veľtrhu

Termín konania: 30.10. – 01.11.2019

Miesto: Nur-Sultan, výstavný areál KORME

Web: www.astanazdorovie.kz

Zoznam účastníkov (2018): <https://www.astanazdorovie.kz/ru/2018ru>

Zdroj: Kapital KZ, Kazakhstan Today, Ministerstvo financií KZ, Primeminister KZ, Kazinform, Ministerstvo národného hospodárstva KZ, Výbor pre štatistiku KZ, Forbes KZ, Zakon KZ, Strategy 2050, Astana Times, Akorda, 24 Chabar, Finprom KZ, Informburo KZ, Kazpravda, Qazaq Times, Tengrinews, Kaznews, Ranking KZ, Ministerstvo energetiky KZ,

Pozn.: údaje uvedené v národnej mene (KZT) boli pre lepšiu názornosť prepočítané na EUR kurzom k 02.09.2019: 426,081 KZT/1 EUR.

Spracoval: Ján Galoci, radca
Nur-Sultan, 02.09.2019